

LETNA NAROČNINA ILUSTR. GLASNIKA KRON 8⁻, ZA DIJAKE KRON 6⁻; POSAMEZNE ŠTEVILKE 20 VINARJEV :: LETNA NAROČNINA ZA NEMČIJO KRON 10⁻, ZA DRUGE DRŽAVE IN AMERIKO KRON 13⁻

SLIKE IN DOPISI SE POŠILJAJO NA UREDNIŠTVO ILUSTRIRANEGA GLASNIKA, KATOLIŠKA TISKARNA. ::: NAROČNINA, REKLAMACIJE IN INSERATI NA UPRAVNIŠTVO LISTA, KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

LETNIK 1. * 27. MAJA 1915 * IZHAJA VSAK ČETRTEK * ŠTEV. 39.

Ponesrečeno angleško izkrcevanje na obrežju Dardanel.

Junško dejanje naše podmorske mornarice. ☉ Gabriele d'Annunzio. ☉ Salandra. ☉ Garibaldi. Italijansko topništvo. ☉ Italijanska pehota. ☉ Z zahodnega bojišča. ☉ Kako se bojujejo indijski vojaki. ☉ Domače slike. ☉ Padli junaki. ☉ Po turški zmagi v Dardanelah. ☉ Črnogorska straža.

Slike k vojski z Italijo!

Oče in sin.

Napisał J. Klecanda. — Poslovenil Schweiger Z.

»Stoj! Kdo je?« je zagrmelo skozi temno noč in puške so zaropotale.

»Ogledna straža!« je odgovoril nekdo.

»Znak?« vpraša straža.

»Orožje k nogi,« je bil tih odgovor.

»Geslo?«

»Vedzano!« je odgovoril vodja straže in pristopil bliže. Straža je izkazala čast.

»Vse v redu?« je vprašal častnik. Straža je potrdila.

»Bližnje straže?«

»Od leve strani že četrt ure ni bilo nikakega znamenja,« je odgovoril stražnik.

»Kdo pa je tam?«

ker ste naš ujetnik!« je dodal, postavil novo stražo ter velel k povratku.

Prvi je stopal Pedroni, za njim dva vojaka s pripravljenima puškama in poročnik s potegnjeno sabljo. Zadnji je šel vojak, ki je nesel dve puški.

»Truden sem bil in sem zadremal!« se je opravičeval Pedroni.

»Mir! Vojak mora na straži pozabiti, da je utrujen,« je zakričal poročnik.

To je bil hrup v malem taboru, ko so privedli Pedronija. Vojaki so bili ogorčeni na lenega in nemarnega tovariša, ki je pozabil na svoje dolžnosti in spal, ker bi vsled njegove nečužnosti sovražniki lahko vse pokončali. Vedeli so, kaj ga doleti, pa ga niso pomilovali; kajti

Celo noč je taval zatopljen v tamne misli po taboru.

Končno se je usedel pod neko drevo. Tedaj se mu je približala temna postava. Bil je prvi poročnik.

»Gospod stotnik!« je rekel in položil roko na stotnikovo ramo.

»Ah, Vi ste! Kaj, da ne spite?« je hitro odgovoril.

»Nisem mogel. Premišljeval sem o Vašem sinu!«

»Hvala Vam, prijatelj!« je dejal stotnik in mu krepko stisnil roko.

»Kaj nameravate z njim?«

»Kaj nameravam? — Ne razumem Vas! Zakon govori dovolj jasno!«

»Ga izročite sodnji?«

»Ali morem drugače?«

»Ali veste, kaj se zgodi z njim?«

»Vojak, ki v vojnem času pred sovražnikom spi na straži, mora biti ustreljen,« je rekel stari stotnik. »Vem — Pavel je moj poslednji otrok in vendar ne morem drugače.« Glas se mu je močno tresel, ko je govoril te besede.

»Vem za pomoč, stotnik!«

»Govorite, govorite!« je vzkliknil stotnik, se plaho ozrl naokoli in se nagnil k poročniku.

»Vašega sina straži sedaj-le vojak Vedrela. Veste, kaj Vam je dolžan? Govoril sem z njim in obljubil mi je, da ga pusti uiti. Noč je temna — drugi vsi spe. — To pojde! —«

»Mislite? O Bog, kako se ti zahvaljujem!«

»Torej grem!« Poročnik se je dvignil in poskušal izviti desnico, ki so jo stotnikove roke krčevito stiskale.

»Ne, ne! Le ostanite, to ne gre!«

»Zakaj?«

»Zakaj? Še vprašate, zakaj? Dal sem mu življenje in vse, kar mu je more dati skrben oče; ali svoje časti in dolžnosti — tega mu ne morem dati. Ko bi se jutri zbudil brez vsake časti, bi ne mogel dalje živeti. — In dalje — če bi že žrtvoval samega sebe, ali bi mogel sprejeti to žrtev od Vas? Varujte se, Vi ste še mladi, in da bi Vas grizla celo življenje vest zaradi mene, tega ne morem dopustiti. In Vedrela? — Da, res je! — Rešil sem mu nekdaj življenje, a da bi mu sedaj vzela čast! Čast, ki je največji zaklad vsakega človeka! — Ne, ostanite tu! — Pavel Pedroni bo izročeni vojni sodnji!«

Poročnik je skomizgnil z ramami in odšel. Stotnik pa je ostal na mestu ter se je bridko razjokal.

Komaj se je začelo daniti, že je bila stotnija na pohodu. Straže so se vrnile in mnogo poročale o sovražniku, ki se je tudi resnično bližal. Od reke Saone se je namreč pomikal močan oddelek usta-

Junaško dejanje našega podmorskega čolna U. V. Francoska ladja »Leon Gambetta«, ki jo je naš čoln torpediral, se potaplja. — Italijanske ladje rešujejo del posadke. — Spodaj poveljnik podmorskega čolna pl. Trapp.

»Prostak Pedroni.«

»Ah, ta!« je zamrmral poročnik.

»Prav! Glejte, da ne pozabite gesla; sovražnik je blizu!« je opozoril vojaka. Potem je šel častnik s stražo dalje. Radostno je stopal in tiho, kakor da se boji, da ne bi nekoga zbudil; večkrat je zamahnil s sabljo. Vojakom, ki so korakali s pripravljenimi puškami za njim, se je zdelo, da se je častnik pritajeno smehljat.

Postave, podobne strahovom, so prišle do visokih skal, kjer je imela stati straža. Ob motnem svitu meseca, ki je le zdajpazdaj pokukal iz sivi oblakov, so zagledali Pedronija, ki je sedel na skali in spal s puško na kolenih.

Potihoma je poročnik pristopil in mu vzela puško. Tedaj šele se je vojak vzbudil in prestrašen skočil kvišku.

»Geslo!« je zaklical prestrašen in gledal, kje je puška.

»Vedzano!« je porogljivo pritrdil poročnik. »Sicer pa nam itak ni treba gesla,

bil jim je trn v očesu. Le njegov oče, stari stotnik Pedroni, se jim je smilil.

Ko mu je poročnik stvar razložil, je stotnik zapovedal, naj ujetniku vzamejo orožje in ga zastražijo. Celo noč je hodil po taboru in vojaki so ob svitu stražnih ognjev videli njegov obupani obraz.

Stotnik je bil trd in neizprosni mož; ali kljub temu so ga vsi ljubili, kajti bil je pravičen in je ljubil svoje podrejene.

Imel je tri sinove. Dva sta že umrla; padla sta v boju častne smrti, zadeta od sovražne krogle. Zadnji njegov sin, Pavel, je delal očetu mnogo skrbi in žalosti s svojim slabim vedenjem. Bil je prej kadet, pa je bil zaradi svoje lahkomišelnosti degradiran na prostaka.

Da bi imel sina, ki ga je kljub njegovim lahkomišelnostim ljubil, vedno pred očmi, je izprasil, da so ga premestili k njegovim stotniji.

In sedaj bi moral biti sodnik svojega sina.

šev, ki bi ga stotnija le s težavo mogla odbiti.

Naloga stotnije je bila, preiskati porečje Sarke in uničiti vse mostove, da bi se ne mogli ustaši, ki so prihajali čez Judikarije, združiti, dokler ne bi prišla napovedana pomoč od Vedzana. V neprestanih praskah z manjšimi četami ustašev, ki so silile dosedaj mirno prebivalstvo na ustajo, je stotnik deloma izvršil svojo nalogo in se nameraval združiti z glavno armado, ko ga je zasačila noč. Bil je prisiljen, da je prenočil na hribih ob mestu Čile.

Preostajalo je le še, prekoračiti reko na zadnjem mostu in ga potem porušiti.

Stotnija je bila v resnem položaju. Ob zori se je že slišalo zvonjenje iz Čile, oznanjujoče, da se je prebivalstvo uprlo. Ko bi se še pravočasno ne posrečilo priti do mostu, proti kateremu so hiteli ustaši, da bi se ga polastili, bi stali med dvema sovražnikoma, katerim je utegnila vsako trenutje priti pomoč iz gozdov.

K sreči pa je bil sovražnik še dosti oddaljen in tudi skalovito porečje Sarke mu je zabranjevalo hiter dostop. Stotnija je že dospela k mostu, ko je bila ustaška četa še dobrih deset minut oddaljena od njega. Stotnija je šla čez reko po mostu in podrla le držaje. Na popolno uničenje mostu ni bilo misliti, kajti že je bilo videti, kako se je valila na nasprotni strani iz soteske nova, močna četa Piemontezov.

Gabriele d'Annunzio,
italijanski pesnik, eden največjih
hujšakačev na vojsko z Avstrijo.

Stotnik Pedroni je sprevidel, da more uničiti le en del mostu, da bi bili ustaši vsaj toliko časa zadržani, da bi se stotnija vsaj utrdila.

Stotnija se je v lepem redu in hitro umaknila na skalno višino, kjer bi se lahko precej časa branila četudi pred premočjo.

Ogledniki so bili poslani proti vzhodu, da doženejo, ali ne grozi tudi od one strani kaka nevarnost. Medtem so delavci in pijonirji končali na mostu svoje delo in so hiteli, da dosežejo varno zavetje,

Salandra, predsednik italijanskega ministrstva, ki je sklenilo vojsko z Avstrijo.

preden bi se ustaši približali na streljaj. Na dveh stebrih pri mostu sta stala naboja in kratki vrsvici prižgani — še nekaj trenutkov in lepi most naj bi se zrušil v šumečo reko.

Minuta, ki je nato sledila, se je zdela cela večnost. Oči vseh vojakov so gledale proti mostu. Stotnik in oba poročnika so stali v ospredju, oprti ob rob velike skale. Bili so dosti blizu, da so lahko zapazili, da sta vrsvici ugasnili; most je bil s tem obvarovan za Piemontezze in v pogubo stotnije.

Lahi so spoznali, da gre za to, ali naj ostane most cel, ali naj postane podrtina. Niso se več držali v bojnem redu in boljši tekači so se trudili, da čimprej dospejo do mostu.

»Prokleta! Vrvici ne gorita!« je vzkliknil stotnik otiraje si pot s čela. »Trije prostovoljci sem!« je velel vojakom. Ne-

kaj mož je pristopilo. Bila je to pot v smrt, gotovo smrt — toda šlo je, da se ohrani življenje stotnji. Veliki in važni trenutki najdejo vedno svoje velike može. —

V tem se je približal pešec Pedroni, ki je medtem brez orožja stal v bližini. Bil je bled kakor stena.

»Oče!« je dejal.

»Tu nisem oče! Tu sem poveljnik; kaj hočete?« je vprašal rezko stotnik.

»Gospod poveljnik, izkažite mi milost! Dovolite, da grem sam zapalit most!«

Stotnikovo obličje je prebledelo, ali obenem se je na njem zrcalilo zadovoljstvo.

»Kriv sem,« je nadaljeval mladenič.

»Tam najdem ali častno smrt, ali pa odpuščanje!«

»Pavel! Sin moj! Pojdi in Bog te spremljaj!«

Vojak se je sklonil in še preden mu je stotnik mogel zabraniti, mu je poljubil roko.

Kakor puščica hitro je zletel mladenič po skalah proti mostu. Napeto so zrlji vojaki za njim. Stotnik je stal kakor kip in topo zrl za poslednjim svojim sinom, ki je odšel, da opere svojo sramoto, v častno smrt. Gube na obrazu tega starčka so drgetale in v očeh so se zrcalile solze.

Giuseppe Garibaldi,
bivši italijanski bojevnik za svobodo in
začetnik »Garibaldincev«.

PODLISTEK

Kresalo duhov.

Roman iz irskega življenja. Angleški napisal
P. A. Sheehan. — Prevel Davorin Ciuha.
(Dalje.)

Gospod Maxwell je molče pobral nesrečno ribo in je šel. Razjarjeni major je zavpil za njim: »Pridi še enkrat! Pojdi sem, pravim! Saj nisem tako mislil. Saj veš — o, prokleta reč! Izgini, izgini!«

»Že prav,« je dejal gospod Maxwell, ki se je ozrl. »Nič ne dé. Kadar ti bo boljše, pridem zopet. Lahko noč.«

Šel je na verando. Mabel je bila še zunaj.

»Tvoj oče te kliče,« je rekel hladno.

»Noga ga boli; želi, da ga natarejo.«

Brez druge besede je šel v nastajajočo noč in stopil z mladeničem na belo, temotno cesto, ki je peljala preko hriba. Na oni strani je ležalo globoko, s praprotjo zaraslo polje, kjer je bil vkopan njegov

šotor. Njegov zvesti služabnik Alek, prebrisan škot, ki se je po marsičem odlikoval, najbolj pa po svoji molčečnosti, je že bil našgal luči. Alek je bil molčeč kakor kamen, nobena reč ga ni mogla vznemiriti; če je pa govoril, so bile njegove besede ostre in trpke. Gospod mu je tako zelo zaupal, da mu ni zameril njegove odkritosti, čeprav mu je včasih tako povedal, da je gospoda Maxwella natihem spreletela jeza. Lepi šotor v rosi dolini je bil svetel in svež kakor kaka rečna roža. Ko je gospod Maxwell hodil po mehki poti navzdol, je mislil, da je njemu vendar bolje tukaj, kakor v veličastnem hotelu tam spodaj ob jezeru z vso njegovo umetno udobnostjo, zaduhlimi spalnicami, mehko tlakanimi hodniki, dolgočasnimi kosili in dolgočasno družbo.

»Poglej, Alek!« je vzkliknil in mu podal lososa. »Danes sem imel srečo. Ali ni krasna riba?«

Alek je ribo molče sprejel.

»Vsaj za teden dni bomo imeli kotlete,« je nadaljeval gospod Maxwell. »Ali je čaj pripravljen?«

Molčeči služabnik je pokazal na mizo. Vsa notranjost šotora je bila zelo lična. Mala, okrogla miza, snežni prt, bela posoda, tanke rezine govedine in šunke, praprot, svetla luč, preprosta postelja s svileni odejo, belo, v lahni sapi trepetajoče platno šotora, ki je nemirno bilo ob tla, če se je veter prikradel noter, škripanje vrvi, neštnevilne dišave prostega polja, duh bodičevja, praproti in divjih rož, hladni veter, ki je pihljal od jezera: vse to je bilo kakor kos preljubne pravljice.

Gospod Maxwell je z velikim veseljem sedel k večerji. Sveži zrak, napor, zgodnja ura večerje: vse skupaj mu je povzročilo pravo lakoto, dasi se mu je včasih budil spomin na hladni sprejem, s katerim ga je sprejela Mabel, in na odurno vedenje njegove očeta ter mu polnil srce z neko trpkostjo, katere se ni mogel prav otresti.

Ni bilo prvič, da je moral prenašati muhe in sitnosti svoje sestrične. Njena nenaavadna lepota ga je komaj mogla odškodovati za njeno samovoljno in nestanovitno čutenje in obnašanje. Z njegovimi čustvi se je igrala na tak način, da bi kak močnejši

Italijansko obrežno topništvo.

Prvi poročnik je ginjen zrl za mladim junakom, drugemu pa je poičeval čuden nasmeh okoli ust. Ne izpregovorivši niti besede, je vzel poleg stoječemu vojaku puško in se pripravil na strel. Stotnik tega ni zapazil.

Pedroni se je približal prvemu stebri. Vojaki niso niti dihali. Stotnik se je tresel po vsem telesu in se opiral na skalo.

Prvi izmed ustašev se je približal že na streljaj; — puške so začele pokati in krogle so žvižgale okoli ušes mladega vojaka.

V tem trenutku je začutil grozo pred smrtjo in slast do življenja. Izpustil je vrstico, ki jo je že držal v roki, izvlekel iz žepa robec in mahaje z njim bežal preko mostu na nasprotni breg.

Cela stotnija je kriknila kakor iz enega grla. Stotnik se je opotekel. »Slutil sem kaj takega,« je dejal smehljaje poročnik.

Počil je strel — Pedroni je bežal dalje. Poročnik je slabo meril. »Ogenj, ogenj! Streljajte, streljajte!« je kričal stotnik obupno mahaje z rokama. Vojaki

so streljali — a niso zadeli. Roke so se jim tresle, mislili so bolj na starega stotnika nego na izdajalskega njegovega sina.

Ko se je Pedroni že približal ustašem, je iztrgal stotnik enemu izmed vojakov puško. Priložil jo je k licu — s krepko roko pomeril — strel je počil in — begunec Pedroni se je vzdignivši roke proti nebu s krikom zvalil na zemljo.

Obenem se je opotekel tudi stotnik, puška mu je padla na tla in roke obeh poročnikov so ga ulovile.

»Ah, moj sin, moj poslednji otrok!« je še zaječal stotnik Pedroni. — — —

Uporniki se niso veliko pečali s padlim vojakom-izdajalcem; pustili so ga na mestu in so drveli proti mostu, da ga dosežejo, preden se ne najde nov prostovoljec, ki bi se mu morda posrečilo da vžge ugaslo vrstico, in jim s tem zapre pot.

Avijatik.

Visoko nad nami plava in brni motor aeroplana, v njem človek, ki tvega življenje vsak hip, v njem človek, miren in pozoren gospodar zraka in elementov.

Ali se kaj boji?

Angleški avijatik Claude Graham White odgovarja:

»Ali je res treba imeti železne živce in izreden pogum za zračno vožnjo? Ne, časi, ko je bil še vsak letalec nadnaraven junak, ti časi so že minuli. Prvi piloti so bili izjemni ljudje, dandanes pa zadostuje, da se preмага zrak, samo precej navdušenja in živčnega ravnotežja.

Učenec-avijatik občuti iz začetka prijetno presenečenje, čudi se občutku varnosti, ki ga obhaja tisoč metrov nad zemljo. To je povsem naravno. Aeroplan, ki se nahaja v poletu, nudi voditelju nepričakovano zavest trdnosti in varnosti, nesreča, se mu zdi, je nemogoča.

Močni, enakomerni ropot motorjev, lahka vodljivost aparata, mirno plavanje, ki se da uravnati s prav neznatnim premikom

Z zahodnega bojišča. Naskok nemških pešcev na francosko postojanko pri Pont Mousson.

značaj morala ogorčiti. Toda gospod Maxwell je imel vse slabosti in potrpežljivost tistih ljudi, ki so polni plemenitih načel in nagnjenj. Plemenito mišljenje je navadno združeno s slabo voljo, ker si plemenit človek ne more kaj, da bi ne odpustil in pozabil. Zato je vsak obupen poskus, da se oprostí njenega suženjstva, uničil en sam pogled, tiho znamenje, napol izgovorjena beseda, sploh katera izmed sto umetnosti, v katerih je bila njegova sestrična tako spretna. Pa sedaj je, čeprav se tega ni zavedal, bil na tem, da se osvobodi. Tista čudna podzavest, ki tiho deluje pod navadno zavestjo, razodevajočo se s preudarjanjem in sodbo, je budila v njem nov tok misli, vsled katerih je postajal neobčutljiv za svojo sestrično in njene koketne umetnosti. Stopal je v novo kraljestvo — v kraljestvo, kjer vladajo ideje, ne čuti, kjer so ga velike misli kakor čarovnice vabile na višave, ki so bile že same na sebi dovolj nevarne in jih more doseči samo trdna noža, ki so ležale daleč nad dolinami in ravninami, kjer sladko počivajo mehkužneži.

Ukazal je Aleku, naj odnese čajno posodo in pripravi luč. Potem je začel brati in je bral do pozne noči.

II. Nonkonfermistí.

Bral je: Vse, kar je na svetu velikega, so izvršili tisti, ki so bili nezadovoljni z obstoječimi razmerami in so zato skušali razbiti staro ter ustvariti nov red. Človeške ustanove težé nevzdržno po razpadu in čim bolj se pospeši ta razkroj, tem laže smemo upati in pričakovati, da pride do novega, bolj stanovitnega reda. Vsi veliki možje so bili nonkonfermistí, to se pravi, branili so se razmer, kakršne so, in so težili za razmerami, kakršne bi morale biti. Kakor so stari judovski preroki protestirali proti obstoječim razmeram v nrvnem redu in so zato izgubili življenje, in kakor je za njimi sledil reformator za reformatorjem, ki so se žrtvovali za svojo idejo, tako je v znanosti Aristotela izpodrinil Bacon, Bacona Kant itd. V družabnem redu so množice narodnih ekonomov, državnikov in filantropov osredotočile svoje

ideje o družabnem blagostanju v silnem boju socializma za srečo človeštva ali v težnjah samotnega sanjača, kakor je bil Tolstoj. Tolstoj teží za tem, da oprostí človeka velikih lažnivih dobrin kulture in ga pripelje k prvotnemu idealu življenja. Ta misel je gospoda Maxwella zopet spomnila na izgubljeno knjigo.

»Tolstoj,« je rekel, ko je odvil luč, »cel mož, živa postava med lutkami, mož pogumnega prepričanja, ki zapusti udobnost in prijetností svojega doma, gre dol k bednim in jim postane brat, da more spoznavati njihovo življenje in jih dvigniti na višjo stopnjo. Kdaj bomo mi —?«

Toda ta misel, ki se je naenkrat z vso močjo vrinila v njegovo modrovanje, je bila taka, da se je bal celo premišljevatí, kako bi jo izpeljal. Kako veličastna, vzvišena prikazen je bil ta ruski plemenitaš, ki se je oprostil vseh navad svojega stanu ter šel med ruske kmete, da opazuje njih življenje, da ga izboljša in dvigne. Kai, če bi kak irski veleposestnik, akademično izobražen človek pustil svoje bogastvo in šel med irske kmete, da študira njih bedni

telesa, to vse vpliva v kar največji meri pomirjajoče na človeka. Mož, ki drži krmilo v rokah, se ima za neomejenega gospodarja zraka, dasiravno je to neresnično. Novi element ima svoje muhe. Od časa do časa vrže malenkosten, neznan vzrok letalca iz ravnotežja. Nekaj se zgodi. Kaj, nihče ne ve. Kar naenkrat ne uboga aparat, in četudi ni vsakokrat nesreče, navda vendar vsak tak slučaj človeka s spoštovanjem in strahom pred nevidnim zračnim morjem, ki se na tak način upre.

Nekega dne se mi je posrečilo še za časa, ko sem se učil, proti mojemu pričakovanju in v osupljenje gledalcev par drznih poletov, ki jih sam ne umem. Take stvari bi zdaj ne imele pomena, a pred leti je bilo to nekaj novega in povrh tega sem bil novinec. Nena doma se je pa zgodilo tisto »nekaj«, hip nato sem padel, z glavo navzdol, v potok, letalo se je zdrobilo, in nik-

dar nismo mogli ne jaz, ne inženirji do- gnati, kaj je bilo temu vzrok. Tak slučaj pouči letalca-novinca, da stvar zahteva

telesna utrjenost in pa volja — lastnosti, ki sta v našem mehkuženem času postali redki. In raditega je zračna vožnja do-

Italijansko topništvo.

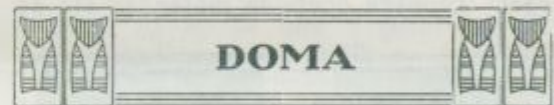
več truda, nego si je mislil v prvem navdušenju.

Pri prvem poletu se ima občutek, da se vodi avtomobil, ki izpodrsuje na smešen in neznošen način na vse strani. A vsak novi dan postaja stroj bolj gibčen, poslušen in trojno gospodstvo možganov, rok in nog prihaja učencu vedno bolj v zavest. Poizkus letanja ne prekaša navadnih zmožnosti, ki jih ima vsak človek. Če je zrak ugoden, se nauči lahko vsak človek, neznanke v življenju avijatika so neugodni vetrovi in viharji. Da te preмага, mu je treba popolnega telesnega in duševnega ravnotežja ter zanesljivih živcev. Tega pa seveda v modernem življenju nima vsak človek. Izredna mora biti samo

stopna v dosedanem stanju samo izrednim ljudem. Pa prav gotovo bo prišla doba, ko bo lahko vsak človek vodil svoj aeroplan, kakor vodi danes svoj avtomobil.

Kako se bojuje indijski vojak. Vojaki, ki so jih Angleži priklicali iz daljnih dežel na evropsko bojišče, so prinesli k nam tudi svoje vojne navade. Na sliki vidimo kako se bori Indijec, ki služi v francoski armadi. Njegov konj leže na tla, in krit z njegovim telesom, strelja preko njega na sovražnika. Tudi če krogla konja zadene in ga ubije, ne zapusti Indijec tega svojega »kritja«.

† Jakob Pogačnik

je bil rojen v Kropi na Gorenjskem in je služil pri c. kr. pešpolku št. 17. Pokojnik je bil ranjen dne 8. septembra 1914. od granate, katera mu je zdrobila kost v levi noži. Zdravil se je nato v Elizabetni bolnišnici v Satoraliju na Ogrskem skoro 10 tednov, naposled so mu morali odrezati nogo in je nato vsled zastrupljenja krvi umrl sredi meseca novembra 1914. Pokojnik je bil zvest član slov. katol. del.

položaj — ne, to je nemogoče! Nemogoče? Zakaj?

Ta misel ga je tako vznemirjala in vprašanje: zakaj? se je tako trdovratno ponavljalo, da je zopet vzel knjigo v roko, da bi se raztresel.

»Vedno in povsod je isto!« je vzkliknil gospod Maxwell, ko je prebral par strani. »Božanska misel, da je treba samega sebe zatajiti in delati za blagor človeštva, je vedno dala opraviti človeškemu duhu. Nekaj posebnega mora biti v njej, kakor odmev daljnega božjega razodetja, katerega je Bog nekoč človeštvu jasno in razločno dal, ki ga je pa hrum in trušč vojnih trum narodov udušil. Kako bi bilo, ko bi jaz, Rihard Maxwell, veleposestnik, bodoči mož lepe Mabele, blagrovan med svojimi tovariši, postal nov Tolstoj, ko bi prelomil vse dosedanje navade svojega stanu, svoje vere ter stopil dol k ljudstvu, da ga dvignem k novemu, boljšemu pojmovanju življenja?«

Vzvišenost te misli ga je mogočno navdušila, dokler ni pomislil na žrtve, ki ga čakajo, dokler ni pomislil, kaj pomeni tak

sklep zanj in za tiste, ki so mu dragi. Potem mu je začel pogum upadati. Med to ljudstvo naj gre, ki je tako nevedno, praznovorno in v vsakovrstno nesnažno pogreznjeno, grobo obleko naj nosi, se siromašno hrani, spi v posteljah z grobimi volnenimi odevami, neprestano izpostavljen vročini in mrazu, in zlasti: občuje naj s temi ljudmi, ki se jih je navadil smatrati za svojo last — ne! To je bilo nemogoče! Taka podjetja so za junaka, gospod Maxwell se pa ni mogel prepričati, da je take vrste človek.

Vendar pa je hotel v prihodnje biti sočuten in vljuden v svojem obnašanju. Prišlo mu je na misel, kako je ravnal z ubogim mladeničem, ki mu je za borno plačilo opravljal nižja dela, in vest se mu je vznemirila, česar do tedaj še ni okušal. Spomnil se je na kletvine, s katerimi ga je obkladal, na sirove psovke, s katerimi ga je ozmerjal, na vse zaničevanje, katero mu je kazal. Spomnil se je Darbyjevega miru in potrpežljivosti, njegovega vprašujočega pogleda ob nepričakovani toči psovka, pogleda, kakršnega ima preganjana zver, ki prosi prizanesljivosti.

»Jaz sem sirov človek,« je dejal gospod Maxwell. Skočil je pokonci in stopil iz šotora.

»Alek, ali je Darby odšel?«

»Pred eno uro,« je odgovoril Alek, ki je kadil pred šotorom.

»Siromak je bil ves moker; zaradi mene je bredel po jezeru. Ko bi mu vsaj bil dal požirek žganja.«

»Jaz sem mu ga dal.«

»Res? To je prav.«

Alek je bil presenečen, a rekel ni nič.

»Čas je, da greva spat, Alek!« je dejal gospod Maxwell, ki je hotel pogovor obrniti drugam.

»Časa je še dosti,« je menil kratko Alek.

»Kdaj vzide mesec?«

»Med enajsto in dvanajsto.«

Gospod Maxwell je zopet stopil v šotor in je bral in mislil in mislil in bral, dokler ni začel jutranji veter stresati strehe šotora. Potem se je slekel in spal do poznega jutra, ko je mesec le še slabotno blestel globoko na zahodu.

Ko je vstal, ga je čakal zajtrk iz ribjih

društva, prostov. pož. brambe, pevskega društva in godbenega društva ter član ljudskega odra. Vsa ta društva žalujejo po njem, ker je bil med vsemi zelo priljubljen.

Bil je edini sin 50 let starega in bolnega očeta, tudi je bil njegova edina podpora in upanje. Počivaj v miru, dragi tovariš, v tuji zemlji ogrski, tvoja duša pa naj uživa nebeški raj, dokler se ne snidemo nad zvezdami.

† Luka Markuš

je bil rojen v Trnavčih dne 18. oktobra 1878. V vojake je bil potrjen dne 21. marca 1899., potem je služil pri 87. pešpolku v Celju. Ker je bil na prošnjo staršev oproščen vojaščine, je služil samo 9 mesecev, nakar je potem doma pridno pomagal na velikem posestvu. Ko so starši videli, da bo vzoren gospodar, so mu izročili lepo posestvo. Poročil se je leta 1900. z Marijo Kumer iz Šmartna ob Paki in je ves čas s svojo ženo v lepi slogi prav dobro gospodaril do mobilizacije, dne 28. julija. Takrat je tudi on moral zapustiti svoje lepo gospodarstvo, svojo dobro ženo in mile otročiče, svojega očeta in mater. Težko se je poslovil od svoje ljubljene družine, za vselej.

Štiri mesece je služil v Bazovici pri Trstu, dne 2. decembra 1914. pa je šel v Galicijo, kjer si je nakopal bolezen, kateri je dne 5. aprila letošnjega leta podlegel. Zapušča očeta in mater, ki sta že

nad 80 let stara, brata in mlado ženo s štirimi otroki. Naj v miru počiva blagi prijatelj!

Ranjenci na Dvoru v Radečah
pri vitezu pl. Gutmannsthalu.

† Ivan Ložar

iz Trzina, pešec pri c. in kr. 7. lovskem bataljonu, se je bojeval na severnem bojišču. Oktobra meseca je bil težko ranjen v levo nogo ter je umrl v bolnišnici v Diós Győr na Ogrskem dne 15. aprila.

Pokojnik je bil star 27 let. Bil je blag mladenič, edinec, up in ponos svojim staršem, katerim je bil iz vsega svojega srca vdan. Pokojni Ivan je bil napreden

kmetovalec ter se je rad in z vneto udeleževal kmetijskih tečajev in predavanj.

Bodi mu lahka zemljica tuja, ker mu ni bilo dano počivati v dragi domači zemlji, po kateri je tolikanj hrepenelo ves čas njegovega trpljenja njegovo ljubeče srce.

† Franc Bezget

iz arhidijakonije konjiške je bil rojen dne 7. oktobra l. 1893. Umrl je kot žrtev vojске dne 3. marca l. 1915. v bolnišnici na Dunaju vsled prehlajenja v Karpatih. Pokojni je bil mirnega in blažega značaja, vesten pri delu. Bogaboječ, vnet za domovino in cesarja, se je poslovil tudi on dne 25. avgusta l. 1914. od svojih dragih staršev in znancev v nadi na zopetno svidenje; ali Bog je drugače hotel. Njegova smrt v tujini je doma pri njegovih povzročila mnogo bridkih solz. Dragi Francelj! Tebi lahka zemljica dunajska in nam, tvojim neštevilnim prijateljem, zlasti pa blagemu očetu in materi, sestrici in vsem sorodnikom, veselo svidenje v nebesih!

† Anton Kovač

Padel je na severnem bojišču Anton Kovač, rojen 12. maja 1892. na Studencu pri D. M. v Polju. Pozvan je bil k vojakom dne 26. oktobra 1914. Služil je pri 7. lovskem bataljonu na Vrhniki in je odšel na bojišče 29. decembra 1914. Padel je junaške smrti za domovino 28. januarja l. 1915. Rajni je bil jako usmiljen, in ko je šel po nekega ranjenca, ga je zadela sovražna krogla ravno v srce. Tako sporoča I. K. z bojnega polja njegovim staršem, bratu in njegovi tako ljubljene sestri.

Jakob Pogačnik
padel na severnem bojišču.

Luka Markuš,
umrl vsled bolezni,
dobljene v Galiciji.

Ivan Ložar,
umrl na Ogrskem.

Franc Bezget,
umrl na Dunaju.

Alojzij Valenko,
padel v Karpatih.

Anton Kovač,
padel na severnem bojišču.

kotlet, jajec, čaja in kruha. Pisem in časopisov ni bilo in gospod Maxwell je bil nebu hvaležen za to. Darby Leary je sedel ob jarku. Oprl je bil roke na kolena, nasonil glavo nanje in je napol bede sanjal. Gospod Maxwell ga je nekaj časa opazoval in je potem rekel z glasom, ki je njega samega presenetil s svojo prijaznostjo:

»Darby!»

Darby je planil kakor pes, če ga pokliče gospodar.

»Včeraj mi je padla knjiga v jezero. Dobro bi bilo, da mi jo poiščeš. Ali bi mogel?»

»Tisto reč, ki ste jo imeli v čolnu?»

»Da, pa ne mislim trneka!»

Darby se je zadovoljno zarežal.

»Torej steci v hotelsko pristanišče, odveži čoln in odveslaj na mesto, kjer sva ujela lososa. Tam me počakaj. Tam kje boš našel knjigo.»

Darby je bil ves srečen zaradi tega naročila. Sam sme biti v čolnu, eno celo uro — to je nebeško! Dirjal je po hribu navzdol, za njegovimi bosimi nogami so se dvigali oblački prahu.

Gospod Maxwell se je obrnil in je vprašal Aleka, kod se pride do Darbyjeve hiše.

»Lahko jo boste našli,« je odgovoril Alek, »če jo le razločite med bodičevjem in praprotjo. Prva hiša na levi, kadar prekoračite potok, ki teče k jezeru.»

Gospod Maxwell je odšel. Užival je prekrasno jutro, sveži, čisti zrak, vonj gorskih rož in prelepe razglede, ki so se pri vsakem zavinku odpirali. Rad bi bil malo spoznal te čudne ljudi, a vendar ga je tudi stresalo, kadar je pomislil, da stopi z njimi v stik. »Ko bi jih le mogel više dvigniti,« je mislil. »Toda cena, cena!»

Ni mu bilo težko najti bedno kočjo. Če bi mu kdo rekel, da je svinjak, bi bil rad verjel. Ilovnate stene, visoke štiri do šest čevljev, z oknom, ki ni merilo cel čevljev v kvadratu, in tako nizkim vhodom, da se je bilo treba močno skloniti, če je kdo hotel vstopiti, so podpirale revno slamnato streho. Streha je imela tuintam luknje, iz katerih je rastla dolga trava. Bila je tudi prevezana s slamo in s težkim kamenjem obtežena. Pred vratmi je ležala luža uma-

zane, smrdljive vode, v njej so ponosno gale race. Iz svinjaka, ki je bil tako zelo podoben hiši, da bi ga lahko smatrali za kočjo v malem, se je razlegalo glasno kruljenje prašiča. Vse je bilo revno in umazano, vse razen veselega potočka, ki je hitel preko poti, radostno blesteč v jutranjem solncu, in razen ptičic, ki so vsepovsod posedale, ne da bi se umazale, ter prepevale svojo nesem prostosti in sreče.

Gospod Maxwell je nekaj časa opazoval to sliko, ne vedoč, ali naj gre naprej. Prostor ni bil prikupen; toda čim nižje ponižanje, si je mislil, tem višji povzdig. Šel je po neravni poti proti vratom, se globoko sklonil in vstopil v kočjo. Trop piščancev, ki so na ilovnatih tleh pobirali zmečkan krompir, šje glasno ugovarjal proti vsiljencu. Z nizkega stola ob ognju je trudno vstala stara ženica. Mahala je s svojim pisanim predpasnikom in skušala perutnico odgnati; obenem se je globoko priklonila in opazovala svojega obiskovalca s ponižnim izrazom, v katerem se je družilo presenečenje s preplašenostjo.

(Dalje.)

† Alojzij Valenko

je bil rojen v Cunkovcih pri Sv. Marjeti niže Ptuja. Bil je vzoren mladenič in kot skrben čebelar in večletni pismonoša daleč naokrog znan in priljubljen. Odločno je stal na katoliški strani in s svojo veselo naravo in lepim tenorjem si je pridobil mnogo prijateljev. Bil je od začetka vojске v vseh večjih bojih, dokler ga ni zadela sovražna krogla dne 27. januarja v Karpatih, ko je v bratovski ljubezni nesel ranjenega tovariša iz strašnega boja. Bodi junaškemu samaritanu zemljica lahka!

Svetovna vojska.

Razvoj velikih bitk v zahodni Galiciji je presenetil tudi tiste, ki so imeli najdrznejše upe. Ni bilo izključeno, da se bodo Rusi, potem ko so zapustili svoje prvotne postojanke, držali vsaj v drugi ali tretji črti. Pa tudi to se jim ni posrečilo; ruska armada se je morala umakniti na 500 kilometrov dolgi fronti in je pri tem izgubila 200.000 mož — pač največji plen, kar smo jih doživeli v tej vojski — da niti ne omenjamo velikanskega števila topov in drugega vojnega materiala.

Bitka ob Sanu, ki se je potem razvila, je že po malo dneh prinesla važne uspehe: avstrijsko-nemškim četam se je posrečilo na več krajih prekoračiti reko in vreči sovražnika iz njegovih postojank na vzhodnem bregu, katere je utrjeval več mesecev. Vendar pa je nemogoče prerokovati, kako se bo bitka ob Sanu dalje razvijala. Rusi so se nanovo razvrstili v boj in so zbrali za svojim hrbtom velikanske rezerve. Seveda tudi naše armadno vodstvo ne počiva; tudi ono osredotočuje v ozadju nove moči, železnice so polne svežih čet, ki hité na bojišče.

Avstrijsko-nemškim četam je zelo dobro došlo, da so med zasledovalnimi boji zavzele važna opirališča in zaprle važne železniške proge. Našo artiljerijo čaka pomembna naloga, da zopet zavzame utrjeni mesti Sandomier in Pzemisl, katerega so Rusi že med drugim obleganjem obdali z močnimi protiutrdami. Obe mesti sta od več strani obdani od naših čet.

Na zahodnem bojišču poskušajo Angleži in Francozi vedno nanovo srečo z napadi na nemške postojanke. Vendar se tudi pretekli teden niso zgodile tam nobene bistvene izpremembe. Nemški zrakoplovi vedno pogosteje obiskujejo angleške obrežne kraje.

Napad trojnega sporazuma na Dardanele se je popolnoma ponesrečil. Razen mnogih ladij so zavezniki izgubili v teh bojih tudi 40.000 mož. Turki so si tako v svesti svoje zmage, da so že priredili v Carigradu velikanske slavnosti, nadeli sultanu Mohamedu V. naziv »Zmagoviti«. Vendar pa tudi prihajajo vesti, da Rusi nočejo opustiti upanja na Dardanele in Carigrad. Pripravljeno imajo baje v Odesi armado 250.000 mož, ki čaka, da se izkrca ob prvi priložnosti na turško ozemlje.

Na Portugalskem, v deželi večnih političnih homatij, v domovini brezglave politike, divja revolucija. Vstajo so najbrže uprizorili Angleži, da odstranijo predsednika Castra, ki ni bil za to, da se Portugalska udeleži vojske na strani Anglije.

Novo poglavje v svetovni vojski — in upajmo, zadnje — se pričinja z dne 23. maja, ko nam je Italija, pozabivši vse koristi, ki jih je imela od dolgoletne zveze z Avstrijo, brez vzroka napovedala vojsko. Nezvestoba bo prejela svoje plačilo.

Boji v Alpah in v Karpatih.

Junaški boji naših čet v Karpatih, v zmrzlih soteskah in zasneženih jarkih divjega gorovja, daleč prekašajo znamenite prehode preko Alp, prekašajo prehod

Oče se poslavlja pred odhodom na vojsko od svoje družine. Peter Sironić, posestnik v Trvižu pri Pazinu, dober narodnjak in katoličan, se poslavlja od svojih sedmerih sinov in štirih hčera.

Hanibala in Napoleona, celo prehode princa Evgena in v zgodovini ni zanje primera.

Vojna zgodovina sicer poroča o vojnah pozimi, ki so se bile v goratih krajih, poroča tudi o težkih bojih na planjavah. Na splošno so se zimskih bojev izogibali, kakor tudi goratih krajev. Mnogokrat pa so zahtevale razmere boj pod vsakim pogojem, četudi proti zimi in mrazu in v nepristopnih krajih.

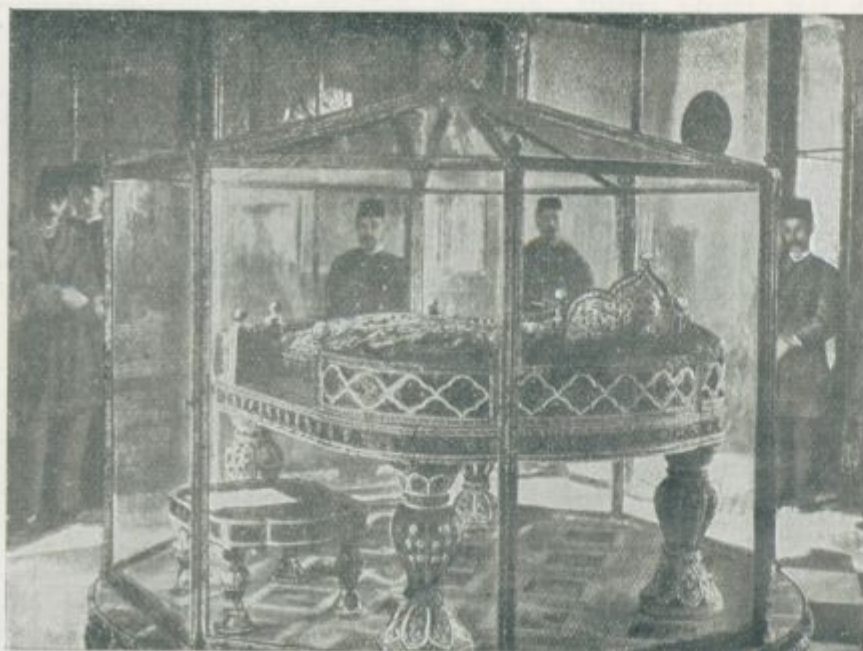
Iz zgodnjega starega veka sta nam znani samo dve vojni pozimi. Asirski kralj Asurnasipal (883 do 860 p. K.) se je moral boriti v armenskem gorovju proti upornim prebivalcem v najhujšem metežu in mrazu; ko je že izgubil polovico vojske, se je z velikim trudom in naporom vrnil na domače planjave. Drugo zimsko vojno nam opisuje Ksenofont v knjigi »Anabasis«. »V eni noči«, tako se glasi v spisu, »je padlo toliko snega, da je bilo zakrito vse orožje in speče moštvo; tudi vprežna živina je bila tako zakopana v sneg; da se je komaj dvignila. Mnogo vojakov je ostalo na mestu, ker so izgubili vid, drugi, ker so jim pomrznili prsti na nogah.«

Če izvzamemo ti dve zimski vojni, ki sta bili vsiljeni vsled nujnih razmer, se je vojna vršila v starem veku ponavadi v toplem času, samo Hanibalov prehod čez Alpe tvori dogodek zase.

Da bi namreč napadel Rimljane na njihovem lastnem ozemlju, je udaril kartaški vojskovodja Hanibal l. 218. p. K. s 100.000 možmi in 37 sloni čez Pireneje skozi Galijo v Švico,

Italijanska pehota v utrjeni postojanki.

Po turški zmagi v Dardanelah. Prestol turškega sultana, ki je po srečnih bojih v Dardanelah dobil naziv »Zmagoviti«.

od tam ob Izari navzgor in čez 2157 m visoki Mali Sv. Bernhard. Tu je začel prehod čez prelaz s 40.000 možmi. Koncem septembra je moral preplezati zasnežene strmine; z najbolj neobhodno potrebnim živežem za moštvo in za živino opremljena, med neprestanimi boji s sovražnimi rodovi in nad omotičnimi prepadi si je morala vojska delati pot in spravljati preko poledenelih rebri slone in neštivilno tovarno živino. Skoro mesec dni je trajala pot do vrha; ko so dospeli na prelaz, je bila vojska tako izčrpana in

Bombardiranje Dardanel.

1. Utrdba Kale Sultanije po bombardiranju 18. marca. — 2. Vojaško poveljstvo v Čanak Kale, razrušeno od granate.

Črnogorec na straži.

izmučena, da je morala v gladu, v snegu in ledu počivati, preden je nastopila še težjo pot navzdol. Živina in ljudje so strmoglavili v prepad, mnogo jih je ostalo za večno v mehkem snegu; na nekem kraju so morali razbiti steno, da so si naredili pot v dolino Dora Baltea. 26.000 mož in nekoliko slonov je dospelo v Padovo dolino.

Neprekosljiv čin pa je izvršil princ Evžen s svojim prvim pohodom čez Alpe v l. 1701. Če se vpoštevajo vse razmere, presega ta prehod tudi Ha-

in tovarne živine, vse topove in tovore — hujša je bila zanj vrnitev, ko je bil prisiljen po zmagi Masene nad Korsakovim bežati čez visoko gorovje Graubünden.

V primeri dveh prehodov princa Evgena se previsoko ceni prehod Napoleonov koncem oktobra l. 1800., dasi je eno najtežjih in najbolj znamenitih vojni podjetij tega mojstra, prav posebno še raditega, ker ni bilo mogoče vsled pomanjkanja tovarne živine prenesti topov čez Sv. Bernhard, temuč so morali vojaki nositi posamezne dele čez gorovje. En top en dan. Na prelazu je moral prepoditi še avstrijske prednje straže in se prithotapiti v temni noči mimo forta Barda.

Naj omenimo še težji vojni prehod čez gorovje, ki ga je napravil Timur v januarju l. 1407. čez Hindukuš s 300.000 možmi ter vdrl končno v Indijo s 100.000 možmi.

Res, ta občudovanja vredna prodiranja čez visoke gorske prelaze vzbujajo pozornost v zgodovini, a jih vendar boji naših čet v Karpatih prekašajo. Zapreke so večje, boji so trajali nepretrgoma cele tedne, sovražnik je bil po številu močnejši.

nibalovega in Napoleonovega iz leta 1800.

Na brezsteznih pobočjih, kamor še ni stopilo kopito in koder ni teklo še nikdar kolo, je spravlil čez strmine tridentinskih Alp konje, vozove in topove, mnogokrat je moral vleči vse to navzor in spet spuščati po strmini, ter tako pripeljal svojo vojsko v Italijo, dostikrat oddaljen samo za par streljajev od Francozov, ki so branili v močnih okopih Avstrijcem pot. »Cesarski bi morali postati orli,« je menil maršal Catinat, »drugače ne pridejo v Italijo.« Pa so res postali orli, ki so preleteli globine in strmine, snežnike in ledenike ter razkavali do krvi francoskega petelina pri Carpi, Chiari in drugod.

Pet let pozneje, l. 1706., je podvzel še tak prehod čez Alpe z neizvežbanimi četami, brez zadostnega streliva in vozov ter premagal s temi četami maršala Vendoma pri Turiau, dasi je imel ta še enkratno premoč.

Po vsej pravici znamenit pohod je napravil ruski general Suvorov v oktobru leta 1799. z ledeno brezbriznostjo za izgubo svojih ljudi. Prekoračil je iz Gornje Italije Sv. Gotthard in došel v Curih, kjer se je združil z generalom Korsakovim. In kakor je bila že ta pot težka in polna izgub — pustiti je moral na poti eno tretjino svoje vojske, večji del konj

Kaj so zimske vojne Napoleonove v l. 1805. z zmago 2. decembra pri Slavkovem in l. 1807. s »krvavim metežem pri Pruskem Eylau«; še dnevne bitke v snežnem metežu pri Orleanu, Le Mansu in na Liseri so igrače v primeri s tedenskimi boji na poledenelih gorah in zametenih soteskah in pobočjih v Karpatih.

Samo primer: Dne 1. februarja je začela prodirati armadna skupina barona pl. Pflanzer-Baltina iz severo-vzhodne Ogrske proti Karpatom v bojni črti 120 kilometrov. Zahodno krilo je moralo zavzeti prelaz Pantir, ki je bil z vsemi dohodi zasnežen. Ves živež in municijo je nosilo 1600 glav tovarne živine. In vendar: že dne 14. februarja je zavzelo to krilo med neprestanimi boji in občutljivimi izgubami severno pobočje Karpatov in je premagalo na 16. in 17. februarja Ruse pri Kolomeji.

Avstrijske armade vpletajo svoji stari slavi nove lovorove vence.

Zanimivosti. Povprečna globina kanala med Anglijo in Francijo znaša 99 metrov.

Dvorni vlak ruskega carja sestoji iz 11 vóz, ki so zvezani s hodniki ter opremljeni z električnimi zvonci in električno lučjo. Vlak prevozi podnevi 56, ponoči pa samo 35 km na uro.

Statistično se je dognalo, da ena petina francoskih zakonov nima otrok.

Rusko carstvo obsega ravno šestino zemeljskega površja, to je 22,395.000 kvadratnih kilometrov.

DOGODBE

Izredno sposoben. Pred naborno komisijo je stal mož, ki je zdravniku pojasnjeval: »Nisem sposoben, ker ne spim po cele noči.« — Zdravnik se je razveselil: »Ravno na Vas smo čakali, takih mož potrebujemo krvavo! Vsakemu se dremlje na straži, Vam se ne bo.«

Nevarni vohun. V kopališču na južnem Francoskem se je prikazal sumljiv gost, dama, katere energični obraz je krasila lepa polna brada, za katero bi jo zavidal vsak-brade željni mladenič, ki težko čaka na prve kocine in jih šteje s hrepenečim srcem. Domačinom in gostom, Francozom in Angležem je bilo hitro jasno, da more to biti samo preoblečen vohun. Obvestili so policijo, dama je bila aretirana. Na policiji so jo povabili prav prijazno, da naj odloži svojo brado, da bodo vi-

deli njen pravi obraz. Dama je zakričala obupno: »Ne zahtevajte, za Boga, tega od mene, sicer sem popolnoma izgubljena, od česa naj živim? — Moja brada je moj kruh!« — Bila je »čudež narave«, ki se je razkazovala na sejmiščih za par grošev in ki je hotela počivati v kopališču od truda svojih umetniških potovanj. Policija jo je kajpada izpustila, dala ji je pa svet, da skrije svojo brado, ni pa povedala, kako naj se to naredi. Bradata dama je zapustila vroča in negostoljubna tla, kajti kopališčni gosti so bili in so še prepričani, da je le bila nevaren nemški špijon.

Kdor ima maslo na glavi. Pek na Poznanjskem je kupoval redno od nekoga kmeta sirovo maslo, kmet je kupoval redno pri peku kruh. Nekoč pride peku na misel, da bi stehal maslo, ki ga je kupoval sicer na pošteno kmetovo besedo za 3 funte. Glej vraniča! — masla je bilo precej manj. Pek ni rekel nič, kupil in tehtal je drugič in tretjič, pričal se je, da je bil na veliki škodi, in je tožil kmeta zaradi sleparske vage. Prišla sta pred sodnijo, kjer je pravični pek ogorčeno govoril o hudobiji nepoštenega kmeta in je sklenil: »Dandanes se pač ne sme verovati nikomur.« — »Gotovo ne,« je rekel kmet. Ko je bil vprašan, ali priznava, da je prodajal za tri funte maslo, ki je tehtalo precej manj, je to smehljaje priznal in pojasnil: »Vsak dan sem kupil kruha za tri funte in s tem kruhom sem tehtal svoje maslo. Če ni bilo dovolj masla, sem jaz dobival premalo kruha.« — Pek je plačal stroške in kazen za prelahki kruh.

Dobro ga je zavrnil. Pariški zdravnik in pisatelj dr. Véron je imel prijatelja poslanca, ki je navadno spal med govori svojih tovarišev v zbornici. Temu prijatelju je poslal Véron po pošti čepico-pospanko. Zavitek je imel napis: »Sredstvo, ki priključuje zdrav spanec.« — Z obratno pošto je dobil Véron zavitek in pismo. Prijatelj mu je pisal: »Ne spodobi se, da bi ne poplašal Vaše blagodušne skrbi za moj spanec z drugim darilom. Prosim, sprejmite malen-

Ob času neprestanih razglasov.

«Kaj bi ne zmanjkalo kruha, ko potrebujem osem kilogramov na mesec za sebe in tri kilograme na dan za razglase.»

Uničevanje sovražnikov

našega zdravja in naše dobrobiti je boj, ki ga ne smemo pozabiti med drugimi boji, skromi in deli. Zmiraj moramo imeti pred očmi, da more telo le zdravo in brez bolečin kjubovati popolnoma vsem delom in naporom. Zato moramo nežne dele telesa posebno negovati in varovati. Pri mnogih ljudeh so zlasti obraz, zobje in ušesa zelo občutljiva. Že pri majhnih prehlajenjih, pri malem pre-

pihu nastopijo obrazne, zobne in ušesne bolečine. Te, kakor tudi druge zaradi mraza, mokrote in prepriha nastale bolečine ozdravimo hitro z blagodejnim Fellerjevim rastlinskim esenčnim fluidom z znamko »Elza-Fluid«. To preizkušeno domače zdravilo ne opravi le revmatične, nevralgične, protivne in živčne bolečine na vseh udih, temveč zabrani tudi, da se bolečine ne ponovijo, ker poživi tok krvi na bolečih mestih in s tem okrepi in obnovi stanice. To vidimo iz mnogih onih 100.000 pohvalnih pisem, ki jih imamo o Fellerjevem »Elza-Fluidu«. Tudi mnogi zdravniki priporočajo to preizkušeno domače zdravilo, ki je vredno vsega na-

šega zaupanja. Priporočamo svojim čitateljem naj naročijo 12 steklenic franko za samo 6 kron. Dobiva se pristno le pri lekarnarju E. V. Feller, Stubičica, Elsatrg st. 331 (Hrvatska). — Ravnotam se naročajo tudi Fellerjeve želodec krepčajoče, prebavljanje pospešujoče, nalahno odvajalne rabarberjeve kroglice z znamko »Elsa-Pillen« 6 skatljic franko za samo 4 krone 40 vinarjev. So dobro preizkušena domača zdravila proti preobednosti, bljuvanju, želodečnim bolim in zaprtju. Tudi ženske in otroci jih radi jemljejo. Oba domača zdravila moremo iz lastnega prepričanja priporočati kar najtopleje. beciri...

kost, ki je gotovo sredstvo v dosego istega namena. — V zavitku je bila Véronova knjiga: Spomini pariškega zdravnika.

ZDRAVSTVO

Slab želodec. Vprašanje je, ali je želodec slab vsled splošne oslabelosti, ali je oslabelost posledica slabega želodca. To vprašanje more rešiti samo zdravnik po natančni preiskavi. Neškodljivo domače zdravilo za želodec je: Izpijite vsak opoldan po kosilu $\frac{1}{8}$ l belega dobrega vina, na katerem je prevrel kosček pomorance lupine, kepa sladkorja in ščepec pelina. To okrepi in popravi želodec. Za živce si utirajte glavne žile in spodnji život z arnično tinkturo; glejte, da ste dosti na zraku in na solncu, da imaste dosti spanja, in če Vam prenaša želodec, pijte mleko. Splošno oslabiljenje preide hitro po uživanju »biomalza«, ki se dobi v drogerijah. Tega jemljite po tri žlice na dan. Pristen med je tudi dobro okrepilo. Kopeli matrne dušice in melise poživijo trudno telo.

Muhe in hlevi. Kjer je hlev, tam je gnoj, in kjer je gnoj, so rade muhe; znano je, da je največ muh v stanovanjih v bližini hleva. Muhe leté iz hleva na gnoj, z gnoja v hišo in prinašajo na tipalnicah nesnago na jedi in na človeka. Zaman bo ves boj po stanovanjih, če se ne začne pokončavati mušja zalega po gnojiščih. Muha zleže približno 120 jajc v obliki bele kepice, ki je vidna prostemu očesu. V desetih dneh je muha godna, gosti roj sitnic se dvigne na pot v stanovanja, si išče jedi po umazanih dvoriščih, oblazuje bolnike, posebno ranjence. Mušja zalega bi se lahko uničila s polivanjem kemičnih razprostov, porabila bi se lahko voda, ki odteka iz tovarn plina ali apno. Kdor ima hlev, naj skrbi, da bo vsak teden izmeten in izkidan, stene je treba omesti večkrat z metlo, ki je namočena v apnenici, gnoj je treba polit z apnenico. Apno bo zamorilo mušjo zalego in koristilo polju, kajti apno je važno in potrebno gnojilo. Seveda ne bo nič pomagalo, če bi čedil hleve samo posamezen posestnik, vsak se mora potruditi za svoje zdravje in za zdravje drugih. — Na okna stanovanj v bližini hlevov je treba napeti mreže, ki branijo vhod muham, a ne zraku. Preprih in vedno prezračevanje ne ugaja muham. Iz sobe znesi takoj vsak ostanek jedi. Kar se spravi, pokrij dobro, kar se ne dá spraviti, vrzi sproti v ogenj, če ni za ogenj, pokrij s pepelom. Smeti ne smejo stati po stanovanjih; zaboje za smeti je treba večkrat opariti. Nerodno je v mestih, kakor v Ljubljani, da se pobirajo smeti le vsak drugi dan in stoje tačas zbirke smeti muham v pašo po vseh kotih. Slabo je letos v Ljubljani tudi to, da se zbira po malem tekoča voda (če ni sploh zaprta) v mlake in luže in nareja majhna močvirja, ki so pa dovolj velika, da se naselijo v njih različne muhe, nositeljice bolezni, in da se vzdigujejo iz njih smrdeči sopari.

GOSPODINJA

Moka je zatohnila. Razprostri moko na čistem papirju ali prtju pri odprtem oknu, deni vanjo pest janeža in premešaj večkrat s kuhalnico. Zrak in janež vzameta duh nase. Preden zamesiš, presej moko, vrzi janež ven. Na vodi ali na mleku za mesenje prevri malo janeža, v testo deni kozarček ruma ali žganja, kar prevzame vsak duh in je tudi dobro za zdravje. Moko, ki je zatohnila, ne smeš več spraviti v zaprt prostor, imej jo do upo-

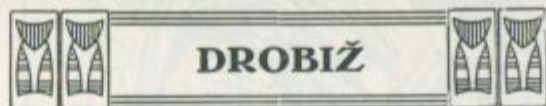
rabe v skledah ali odprtih papirjih ali v nezavezanem žaklju. Pa tudi moko, ki je še dobra, premešaj vsak dan enkrat s kuhalnico in pretresi; če je v zaprtem prostoru, jo devaj vsaj čez noč ven. Dosti je zdaj posla s tem dragocenim zakladom in težko čaka vsaka gospodinja, da bi bilo zopet enkrat po starem, pa je še daleč do tja, treba bo še potrpljenja in ušibanja.

Dober in poceni puding. Vzemi: 5 dkg presnega masla, $12\frac{1}{2}$ dkg zdroba, $\frac{1}{2}$ l mleka, 4 jajca, 5 dkg sladkorja, 2 žličici pecivnega praška, limonovih lupinic. V vrelo mleko daj polovico presnega masla, malo soli in med pridnim mešanjem zdrob, a ne kuhaj ga dolgo. Medtem ko se zdrob hladi, umešaj ostanek presnega masla; in ko dobro naraste, prideni 3 rumenjake, sladkor, limonove lupinice, kuhaj zdrob, v katerega si prej zamešala 1 celo jajce, trd sneg 3 beljakov in pecivni prašek. To napolni v namazan, z drobtinami potresen model in kuhaj puding v sopari 1 uro. Zraven serviraj sadni sok.

Piškotki. Mešaj 4 jajca, 25 dkg sladkorja pol ure. V to zamešaj 25 dkg moke in 6 gramov jelenove soli. Pusti, da čez noč počiva. Naslednji dan primešaj še 25 dkg moke, deni testo na desko ter ga razvaljaj pol prsta debelo. Zreži piškote v osmice in jih peci v ne prevroči pečici.

Špinača s kislico. Vzemi enako množino špinače in kislice, operi in prevri vsako posebej, stlači skozi sito in zmešaj. Zarumeni žlico moke na žlici sirovega masla in prepraži na špinačo, primešaj žlico stolčene suhorja, zalij z juho toliko, da bo gostljata, in daj poleg jajca, šunke ali klobasic.

Beli lak se umije prav lepo, ako skuhaš na $\frac{1}{4}$ l kropa pest otrobov, jih precediš in razpustiš v vodi malo plavila. Madeže iz laka spraviš z mešanico vode, terpentina in salmijskega, vsakega enako. Da se bo lak zopet svetil, vzemi prah moke na usnjeno cunjico in drgni. Lakirano pohištvo, ki je že prav grdo, namaži z novim lakom.

DROBIŽ

Prvi milijarder je bil Napoleon. Nabiral je denar od vojske v Italiji leta 1795. naprej iz prodaje državnih posestev in si je nabral zaklad, ki je bil njemu na razpolago, ne da bi ga bil vprašal kdaj kdo, kako ga uporablja, ne da bi dajal on komu odgovor o zakladu, katerega se je bilo nabralo za dve milijardi frankov. Iz tega zaklada je dajal Napoleon častna darila svojim generalom in drugim privržencem — denar je krepil njegovo moč. Berthier je dobival letno 1,250.000 frankov, Davoust 910.848 frankov, Ney 729.973 frankov, Massena 683.375 frankov, Lannes 327.820 frankov, Soult 305.770 frankov. — Priprave za vojsko z Rusijo so skrčile Napoleonov zaklad in nasledki vojne l. 1812./13. so ga znatno zmanjšali. Po bitki pri Lipnici je dal Napoleon 60 milijonov za vojne troške, pomladi l. 1814. še ostanek 135 milijonov. Zavezniki so stali pred Parizom, kasa je bila prazna, vojska končana. — Ko se je vrnil Napoleon z Elbe, je našel v državni kasi nekaj milijonov, ki pa niso zadostovali za njegove vojne namere. Dal je torej na skrivaj prodati rentne papirje iz državne kase, namesto teh papirjev je položil ponarejene. Tako je zbral 26 milijonov. L. 1814. je prodal 800.000 hektarov državnih gozdov. Dežele, v katerih je stala njegova vojska, je izmožgal do kraja. Samo iz Danziga je izžel 100 milijonov. Njegova mati je živela zelo skromno, je kljub sinovi odličnosti krpala sama perilo, je zapirala ostanke jedi in jih pogrevala. Skrbno je zbirala denar in nabrala je milijon frankov, katere je spravila v luknjo v zidu, zakrito s

sliko. Napoleon je zvedel za ta denar, katerega je mati hranila za dni potrebe, in ga je zahteval od nje. Mati je branila s solzami svoj zaklad, ali cesar je ukazal in zaklad je šel. — Kakor Napoleon, je grabila tudi Jozefina, so grabili ministri in generali, poslaniki. Talleyrand se je prodajal vsakemu in je prevaril vse, dokler se ni podrla veličastna, a na trhljem temelju zidana zgradba francoskega cesarstva.

LISTNICA

Marija Lipovec. K slikam, katere ste nam poslali, je treba dopisa, da vemo, kaj pomenijo. Navedite tudi svoj natančni naslov. Slike padlih nam lahko pošljete.

Z. M., dijak. Fotografije, o kateri nam pišete, nimamo.

N. N. Objavljamo samo slike padlih svojcev naših naročnikov.

Založništvo »Domače knjižnice« razpošlje prihodnje dni slavnim župnijskim uradom, šolam in društvom na ogled dvojni zvezek »Domače knjižnice«. Ta knjiga je vzbudila radi svoje lične zunanosti, vsebine in izredno nizke cene veliko zanimanje po vsem Slovenskem. Ne vračajte je, temveč podprite to velevažno podjetje s svojim naročilom. Knjiga obsega 224 strani ter stane s poštnino vred 66 vinarjev. Založnik dr. Lj. Koser, Juršinci pri Ptujju, Štajersko.

Ostanki novega blaga za obleke, izgotovljeno perilo in najnovejše rute so došle na zalogo.

Ostanki prodajajo se vsako sredo in soboto za skoro polovične cene na zalogi pri podjetju »HERMES« bratov Vokač v Ljubljani, v Šelenburgovi ulici št. 5 v prvem nadstropju, nasproti glavne pošte.

Ostanki pošiljamo s pošto vsak dan takoj, ko dobimo naročilo.

Naslov za pisma zadostuje:

**Podjetje »Hermes« Ljubljana
Šelenburgova ulica št. 5./G.**

Zahtevajte cenik od ostankov, perila in rut.

Knjigoveznica Katol. tiskovnega društva

v Ljubljani, Kопitarjeva ulica 6

se priporoča za vsakovrstna knjigoveška dela
Krajevni znaki za »Orle«, kokarde in pentlje z napismi
za društva se izgotavljajo
v najkrajšem času po zmernih cenah.

Katoliška tiskarna II. nadstr.

Črtanje in vezanje vsakovrstnih poslovnih knjig

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani
Odgovorni urednik Josip Klovár.